

HAVALİMANLARI/HAVAALANLARI YER HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ (SHY-22)⁽¹⁾⁽²⁾

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; havalimanları/havaalanları yer hizmetlerinin uluslararası seviyede yapılmasını sağlamak için uygulanacak usul ve esasları düzenlemek ve bu hizmetlerle ilgili yetkilendirme ve denetleme esasları ile yer hizmetlerine ilişkin ücretleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; havalimanı/havaalanı ve/veya terminal işletmeciliği yapan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişileri, bu Yönetmelikte belirtilen şartları sağlayarak, çalışma ruhsatı alan kuruluşları, hava taşıyıcılarını ve bu Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren diğer kuruluşları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (Değişik:RG-14/6/2022-31866)

(1) Bu Yönetmelik, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 44 üncü maddesi, 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 437 nci, 441 inci ve 796 ncı maddeleri ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 477 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) A grubu çalışma ruhsatı: Havalimanlarında/havaalanlarında, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinin tamamı veya en az yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, ramp, kargo ve posta hizmetleri için en az üç uluslararası trafiğe açık havalimanında/havaalanında teşkilatlanarak hava taşıyıcılarına yer hizmeti yapmak üzere yetkilendirilmiş tüzel kişilere her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgelerini,

b) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** B grubu çalışma ruhsatı: Havalimanlarında/havaalanlarında 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden ulaşım hizmeti hariç, diğer hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapacak hava taşıyıcılarına her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgelerini,

c) **(Değişik:RG-3/11/2018-30584)** Bakan: Ulaştırma ve Altyapı Bakanını,

ç) **(Değişik:RG-3/11/2018-30584)** Bakanlık: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını,

d) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** C grubu çalışma ruhsatı: Havalimanlarında/havaalanlarında, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden temsil, gözetim ve yönetim, ikram servis, uçuş operasyon, uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi ile kargo ve posta hizmetini yapmak üzere yetkilendirilmiş **(Ek ibare:RG-17/1/2019-30658)** yabancı hava taşıyıcıları haricindeki tüzel kişilere her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgelerini,

e) CEN: Avrupa Standartlar Komitesini,

f) DHMİ: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünü,

g) ECAC: Avrupa Sivil Havacılık Konferansını,

ğ) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** Form 4: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün verdiği yetki çerçevesinde ilgili yöneticiye verilen yönetici personel onay formunu,

h) Geçici çalışma ruhsatı: Talep edilen hizmet türüne ilişkin yer hizmetleri kuruluşu bulunmayan havalimanında/havaalanında, ön izin ve çalışma ruhsatı prosedürlerinden bağımsız olarak talep edilen hizmet türünde diğer havalimanlarında/havaalanlarında çalışma ruhsatı olan kuruluşa, bir yıl geçerli olmak üzere verilecek çalışma belgelerini,

ı) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,

i) **(Ek:RG-3/11/2018-30584) (Değişik:RG-14/6/2022-31866)** Hava tarafı: Havalimanında/havaalanında pistleri, taksi yolları, apron ve bunlara bitişik sahaları, hava araçlarının kalkmasını, inmesini ve yer manevralarını yapmasını, hava araçlarının yakıt, bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasını ve yük ile yolcu indirilip bindirilmesini temin edici tesisleri ve belirli durumlarda doğrudan uçuş faaliyeti amacıyla kullanılan bina ve yapıları veya bunların bazı kısımlarını ve bu bölümlerin hepsine girişin kontrollü olduğu yerleri,

j) Hava taşıyıcısı: Yerli ve yabancı tüm hava taşıyıcılarını,

k) Havalimanı/havaalanı işletmecisi: DHMİ Genel Müdürlüğü ve özel Havalimanı/havaalanı işletmeciliği yapan kuruluşları,

l) Hizmet sözleşmesi: Havalimanlarında/havaalanlarında yer hizmeti yapan yer hizmetleri kuruluşları ile

havalimanlarının/havaalanlarının işletmeciliğini yürüten havalimanı/havaalanı işletmecisi arasındaki ilişkileri, karşılıklı hak ve yükümlülükleri ile bu Yönetmelikte belirlenen kurallara aykırı davranışların cezai müeyyidelerini düzenleyen standart sözleşmeyi,

m) IATA: Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliğini,

n) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütünü,

o) ISO: Uluslararası Standartlar Örgütünü,

ö) **(Ek:RG-3/11/2018-30584) (Değişik:RG-14/6/2022-31866)** Kara tarafı: Bir havalimanında/havaalanında doğrudan uçuş faaliyetlerine dâhil olmayan terminal binalarını, diğer tüm yapıları, kullanımlı veya boş sahaları içine alan ve avan projede ya da master planda gösterilen; hava araçlarının yakıt, bakım ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasını, yolcuların ve hizmet alan veya hizmet üreten diğer kullanıcıların sağlık, eğitim, ibadet, alışveriş, ofis, depo, konaklama, ulaşım, iletişim ve buna benzer tüm ihtiyaçlarını karşılayıcı alanları da içerebilecek olan alanlar ve bölgeler ile Bakanlıkça uygun görülecek olan yüksek katma değerli diğer tesisleri de içerebilen alanlar ve bölgeleri kapsayan, ana giriş yolu/yolları kontrol noktasından başlayarak hava tarafı dışında kalan havalimanı/havaalanı bölümünü,

p) **(Değişik:RG-25/4/2023-32171)** Kargo: Bagaj, posta, hava yolu postası, hava yolu materyalleri ve uçak içi tedarikler haricinde bir hava aracında taşınan malları,

r) Kargo acentesi: Bir işletici ile iş yapan ve kargo, kurye ve ekspres koliler konusunda ilgili makam tarafından kabul edilen veya istenen güvenlik kontrollerini sağlayan bir acente, nakliyecisi veya diğer bir kuruluşu,

s) Pat alanları: Hava araçları ve bunların faaliyetleri ile ilgili araç ve gereçlerin hareket ve park edilmesinde kullanılan asfalt, beton ve toprak yapıdaki pist, apron ve taksi yolları ile yakın çevresini,

ş) Standart yer hizmetleri anlaşması: Yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları arasında veya bu Yönetmelikte yer alan özel yetkilere dayanılarak hava taşıyıcılarının kendi aralarında yapacakları standart anlaşmayı,

t) TSE: Türk Standartları Enstitüsünü,

u) Yabancı hava taşıyıcısı: Herhangi bir yabancı devlet sivil havacılık otoritesinden işletme ruhsatı almış bulunan işletmecileri,

ü) Yer hizmetleri kuruluşu: Havalimanlarında/havaalanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşları,

v) Yerli hava taşıyıcısı: 2920 sayılı Kanun ve bu Kanuna ilişkin olarak çıkarılan Yönetmeliklerde istenen şartları sağlayarak işletme ruhsatı almış bulunan işletmecileri,

y) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Havalimanı/havaalanı: Karada ve su üzerinde, belirlenen sınırlar içerisinde, hava tarafı ve kara tarafından müteşekkil tüm alanları,

z) **(Ek:RG-25/4/2023-32171)** D grubu çalışma ruhsatı: Havalimanlarında/havaalanlarında 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, ramp, kargo ve posta, uçuş operasyon hizmetlerini 3/3/2018 tarihli ve 30349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (SHY-33B) kapsamında özel amaçlar için işletilmek üzere C grubu havalimanı/havaalanı terminal işletme ruhsatı almış ve yalnızca bu terminali kullanacak hava taşıyıcılarına ve hava araçlarına yer hizmeti yapmaya yetkilendirilmiş olan havalimanı/havaalanı işletmecisi haricindeki tüzel kişilere her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgelerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Havalimanı/havaalanı Yer Hizmetleri Türleri

Hizmet türleri

MADDE 5 – (1) Havalimanları/havaalanları yer hizmetleri türleri aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır:

- a) Temsil,
- b) Yolcu hizmetleri,
- c) Yük kontrolü ve haberleşme,
- ç) Ramp,
- d) Kargo ve posta,
- e) Uçak hat bakım,
- f) Uçuş operasyon,

- g) Ulaşım,
- ğ) İkram servis,
- h) Gözetim ve yönetim,
- ı) Uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi.

(2) Havalimanları/havaalanları yer hizmet türlerinin detayları Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak havacılık talimatlarıyla belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve Yetkiler

Sorumluluk

MADDE 6 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan hükümleri yerine getirmekten havalimanı/havaalanı işletmecileri, yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları sorumludur.

(2) Bu Yönetmelikte belirtilen yer hizmetlerinin uluslararası seviyede yapılmasını sağlayacak tedbirlerin alınmasından havalimanı/havaalanı işletmecisi, Genel Müdürlüğe karşı sorumludur. Bu hususu sağlamak amacıyla havalimanı/havaalanı işletmecisi, sürekli olarak gözetim ve denetimde bulunarak tespit edilen eksiklik ve aksaklıklarla ilgili olarak Genel Müdürlüğe bilgi verir. Genel Müdürlüğün talimatları doğrultusunda gerekli tertip ve tedbirleri alır veya aldırır.

(3) Bu Yönetmelikte yer alan mali hususlar Genel Müdürlük ve DHMİ sorumluluğundadır.

Yer hizmetleri kuruluşlarının sorumlulukları ve yetkileri

MADDE 7 – (1) Yer hizmetleri kuruluşlarının yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir:

a) A Grubu çalışma ruhsatı sahibi kuruluşun yetki ve sorumlulukları;

1) Kuruluş, havalimanlarında/havaalanlarında 5 inci maddede belirtilen hizmetlerin tamamını veya en az yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, ramp ile kargo ve posta hizmetlerini, hava taşıyıcısına her bir hizmet türü için A grubu çalışma ruhsatı olarak yapmaya yetkilidir.

2) İlk defa A grubu çalışma ruhsatı alacak kuruluş, uluslararası trafiğe açık en az üç havalimanında/havaalanında, 5 inci maddede belirtilen hizmetlerden en az yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, ramp ile kargo ve posta hizmetlerini vermek üzere teşkilatlanmak zorundadır.

3) Yolcu trafiği olmayan havalimanlarında/havaalanlarında, yolcu hizmetleri çalışma ruhsatının alınması zorunlu değildir.

b) B grubu çalışma ruhsatı sahibi hava taşıyıcısının yetki ve sorumlulukları;

1) **(Değişik:RG-17/6/2017- 30099)** Yerli hava taşıyıcısı, ulaşım hizmeti hariç olmak üzere, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen yer hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını B grubu çalışma ruhsatı olarak kendi için yapmaya yetkilidir.

2) Yabancı hava taşıyıcıları 9 uncu maddede belirtilen yer hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını B grubu çalışma ruhsatı olarak kendi için yapmaya yetkilidir.

c) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** C grubu çalışma ruhsatı alan kuruluş, 5 inci maddede belirtilen ikram servis, uçuş operasyon, temsil, gözetim ve yönetim, uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi ile kargo ve posta hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını yapmaya yetkilidir.

ç) Yer hizmetleri kuruluşları teşkilatlandıkları havalimanlarında/havaalanlarında hiçbir hava taşıyıcısına hizmet vermeseler dahi çalışma ruhsatına esas olan araç, gereç ve personelinin aynen muhafaza etmek zorundadır. Ancak havalimanının/havaalanının inşaat, yapım, onarım veya geçici süre ile kapatılması halinde, kapalı kalınan süre boyunca bu zorunluluk aranmaz ve yer hizmeti kuruluşundan bu süre boyunca yer tahsis ücretleri alınmaz.

d) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** A Grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarının ödenmiş sermayeleri 3.000.000 ABD doları karşılığı, C grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarından ruhsatlarının kapsamında kargo ve posta hizmeti bulunmayanların ödenmiş sermayeleri 200.000 ABD doları karşılığı, C grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarından ruhsatlarının kapsamında kargo ve posta hizmeti bulunanların ödenmiş sermayeleri ise **(Ek ibare:RG-25/4/2023-32171)** 500.000 ABD doları karşılığı, D grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarının ödenmiş sermayelerinin de 500.000 ABD doları karşılığı Türk Lirasından aşağı olamaz. Türk Lirası sermayenin ABD doları karşılığı, sermaye taksitlerinin ödenmiş olduğu günlerdeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru esas alınarak hesaplanır.

e) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, C veya D grubu çalışma ruhsatı almak için talepte bulunan kuruluşların, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereğince ticari tescilini yaptırmak ve esas mukavelesini hazırlayarak yayınlamak ve bunların kurumca tasdikli suretini Genel Müdürlüğe sunmak zorundadır.

1) A grubu çalışma ruhsatı alacak olan yer hizmetleri kuruluşlarının esas mukavelelerinde ve ticari tescilde kuruluşun iştiğal mevzu olarak 5 inci maddede belirtilen yer hizmet türlerinin dışında bir çalışma alanına yer verilmez.

2) İhtiyaç duyulması halinde, havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi ve Genel Müdürlüğün oluru ile diğer kuruluşlara ait apron plakalı araçlara da araç bakım onarım hizmetleri verebilirler. Yer hizmetleri kuruluşu, 5 inci maddede yer alan yer hizmetleri dışında yapacağı faaliyetlerin hesaplarını, yer hizmetleri faaliyetleri hesaplarından mevcut ticari uygulamaya göre özenli bir şekilde ayırır. Ancak A grubu çalışma ruhsatı alacak olan yerli hava taşıyıcıları, ana sözleşmelerinde diğer sivil havacılık faaliyetlerine de yer verebilirler.

3) Hisselerin en az %51 inin nama yazılı olması zorunludur.

4) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, C veya D grubu çalışma ruhsatı alacak yer hizmetleri kuruluşlarının; Şirketi idare ve temsil etmeye yetkili olanların çoğunluğunun Türk vatandaşı olması ve şirket ana sözleşmesine göre oy çoğunluğunun Türk ortaklarda bulunması zorunludur. Ancak 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

f) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** Havalimanı/havaalanı işletmecisine ödeyecekleri hizmet yapabilme hakkı karşılıkları ve yapacakları hizmet sözleşmesinden doğabilecek yükümlülükleri için A grubu çalışma ruhsatı alacak kurum ve kuruluşlar 1.000.000 ABD doları, B ve C grubu çalışma ruhsatı alacak kurum ve kuruluşlar 100.000 ABD doları, ruhsatlarının kapsamında kargo ve posta hizmeti de bulunacak şekilde C grubu çalışma ruhsatı alacak kurum ve kuruluşlar ise 250.000 ABD doları, **(Ek ibare:RG-25/4/2023-32171)** D grubu çalışma ruhsatı alacak kuruluşlar da 250.000 ABD doları, muhtevası ve şekli havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenecek kati ve süresiz banka teminat mektubunu havalimanı/havaalanı işletmecisine vermek zorundadırlar. Ancak Türk hava taşıyıcılarına yurt dışında benzer yer hizmetlerini yapma hakkı sağlayan veya sağlamayı taahhüt eden ülke taşıyıcılarından söz konusu teminat mektubu karşılıklılık esasları gözetilerek istenir.

g) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, C veya D grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşları, ortaklardan herhangi birisinin hissesinin tamamını veya bir kısmını devretmeyi veya mevcut hisse oranını artırmayı planlaması halinde devir işlemleri yapılmadan önce Genel Müdürlükten izin almaları zorunludur.

ğ) A grubu çalışma ruhsatı olan yer hizmetleri kuruluşlarının bir havalimanında/havaalanında hizmet vermek istememesi durumunda havalimanı/havaalanı işletmecisi veya havalimanı/havaalanı işletmecisinin kurduğu şirket ilgili havalimanı/havaalanı için Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilir. Bu tür yetkilendirmelerde personel, teçhizat ve eğitim şartları Genel Müdürlük tarafından ayrıca belirlenir.

h) A grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarının elinde olmayan ve havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından kabul görülecek mücbir sebeplerden dolayı hizmet yapamaz duruma düşmeleri halinde, havalimanı/havaalanı işletmecisi, bu hizmetler için A grubu çalışma ruhsatına sahip başka yer hizmetleri kuruluşundan söz konusu durum ortadan kalkıncaya kadar hizmetin yapılmasını isteyebilir. Sonucundan Genel Müdürlüğe bilgi verilir. Görevlendirilen yer hizmetleri kuruluşu, çalışma ruhsatına sahip olduğu hizmetleri hizmeti alan kuruluş ile aralarında belirlenecek ücretler karşılığında yapmak zorundadır. Böyle bir durumda, 17 nci maddede belirtilen standart yer hizmetleri anlaşmasının yapılması şartı aranmaz. Anlaşma yapılması halinde, bu anlaşmaların geçici statüde olması şarttır. Ancak, geçici süreli mücbir sebebin ortadan kalkması ile geçici statüdeki bu anlaşmalar ortadan kalkar.

ı) **(Değişik:RG-14/6/2022-31866)** Uçuş operasyon hizmeti için C grubu çalışma ruhsatı alacak olan kuruluşların, temsil hizmeti çalışma ruhsatına ve Genel Müdürlüğe çalışma ruhsatı için başvuru yaptığı yıldan bir önceki yıla ait toplam yolcu trafiği en fazla olan yedi havalimanından/havaalanından en az beşinde gözetim ve yönetim hizmeti çalışma ruhsatına sahip olması gerekir. Uçuş operasyon hizmeti vermek isteyen A veya C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşların Genel Müdürlüğe çalışma ruhsatı almak için başvuru yaptığı yıldan bir önceki yıla ait toplam yolcu trafiği en fazla olan iki havalimanı/havaalanı ile sivil hava trafiğine açık en az üç uluslararası havalimanı/havaalanı olmak üzere toplam en az beş havalimanında/havaalanında uçuş operasyon hizmeti çalışma ruhsatı alması zorunludur.

i) **(Ek:RG-25/4/2023-32171)** D grubu çalışma ruhsatı sahibi kuruluşun yetki ve sorumlulukları;

1) Kuruluş, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, ramp, kargo ve posta, uçuş operasyon hizmetlerini yalnızca işletmekte olduğu C grubu havalimanı/havaalanı terminalini kullanacak hava taşıyıcılarına ve hava araçlarına yer hizmeti vermek üzere D grubu çalışma ruhsatı olarak yapmaya yetkilidir.

2) D grubu çalışma ruhsatı alacak kuruluşun, Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Terminaller

ile Sıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (SHY-33B) kapsamında C grubu havalimanı/havaalanı terminal işletme ruhsatına sahip olması ve havalimanı/havaalanı işletmecisi olmaması zorunludur.

3) D grubu çalışma ruhsatı ile kargo terminalinde hizmet verilemez.

Yerli hava taşıyıcılarının yetkileri

MADDE 8 – (1) (Değişik cümle:RG-17/6/2017- 30099) Yerli hava taşıyıcıları 5 inci maddede belirtilen havalimanı/havaalanı yer hizmet türlerinden ulaşım hizmeti hariç, diğer hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını B grubu çalışma ruhsatı alarak kendileri için yapmaya yetkilidirler. Ancak, temsil ile gözetim ve yönetim hizmetleri için çalışma ruhsatı almalarına gerek yoktur.

(2) A grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşunun veya hava taşıyıcısının elinde olmayan ve havalimanı/havaalanı işletmecisi ile Genel Müdürlük tarafından kabul edilebilecek mücbir sebeplerden dolayı hizmet yapamaz duruma düşmesi halinde, söz konusu durum ortadan kalkıncaya kadar, yer hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapmaya yetkili kılınmış B grubu çalışma ruhsatına sahip yerli hava taşıyıcısı, kendisine yapmaya yetkili bulunduğu hizmetlerin bir kısmını ya da tamamını başka hava taşıyıcılarına da geçici olarak vermeye havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi üzerine, Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilebilir.

(3) Geçici olarak verilen hizmetlerde, B grubu çalışma ruhsatına sahip yerli hava taşıyıcısı, söz konusu hizmetleri bu hizmetleri vereceği ilgili kuruluş ile aralarında belirlenecek ücretler ve esaslar çerçevesinde yapmak zorundadırlar. Bu durumda, 17 nci maddede belirtilen standart yer hizmetleri anlaşmasının yapılması şartı aranmaz. Anlaşma yapılması halinde, bu anlaşmaların geçici statüde olması şarttır. Mücbir sebebin ortadan kalkması ile geçici statüdeki bu anlaşmalar ortadan kalkar.

Yabancı hava taşıyıcılarının yetkileri

MADDE 9 – (1) Tarifeli veya tarifesiz sefer yapan yabancı hava taşıyıcılarının yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

a) **(Değişik:RG-28/8/2018-30519)** Tarifeli sefer yapan yabancı hava taşıyıcıları, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden temsil, gözetim ve yönetim, yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme, uçak hat bakım, uçuş operasyon ile kargo ve posta hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını B grubu çalışma ruhsatı alarak kendileri için yapmaya yetkilidirler. Ruhsatlarının kapsamında kargo ve posta hizmeti bulunacak şekilde B grubu çalışma ruhsatı başvurusunda bulunacak hava taşıyıcılarının, 3/3/2018 tarihli ve 30349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (SHY-33B) kapsamında gümrüklü geçici depolama alanı ve/veya antrepo çalışma ruhsatı almış olmaları ve bu işyerlerinin havalimanında/havaalanında hava tarafı-kara tarafı sınırında, hava tarafına direkt çıkışı olan bir konumda bulunması zorunludur.

b) Tarifesiz sefer yapan yabancı hava taşıyıcıları, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden yalnız uçak hat bakım hizmetini B grubu çalışma ruhsatı alarak kendileri için yapmaya yetkilidirler.

İkram hizmeti

MADDE 10 – (1) İkram hizmetlerine ilişkin hususlar aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

a) İkram servis hizmetine ilişkin hususlar;

1) İkram servis hizmetini, havalimanları/havaalanları sınırları içinde teşkilatlanmış olan yer hizmetleri kuruluşları, ikram servis hizmeti çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar veya yerli hava taşıyıcıları yapabilirler.

2) Havalimanı/havaalanı sınırları dışında üretilen ikram ürünlerinin hava araçlarına intikali ancak ikram servisi çalışma ruhsatına sahip kuruluşlarca yapılır.

b) İkram üretim hizmetine ilişkin hususlar;

1) İkram üretim hizmetini tüzel kişiler ile yerli hava taşıyıcıları yapabilirler.

2) İkram üretim hizmetlerinin yürütülmesinde, tesislerin yapımında gerekli donatım ve malzemenin kullanılmasında ve temizliğin sağlanmasında uluslararası ve ulusal sağlık kuralları uygulanır.

3) Hava araçlarına ikram üretimi yapmak havalimanı/havaalanı işletmecisinin iznine tabidir. Bu iznin verilebilmesi için ikram üretimi yapacak kuruluş, yetkili bir sağlık kuruluşundan, tesislerinde sağlık kurallarına uygun olarak üretim yapıldığına dair belge almak zorundadır.

4) Hava araçlarına ikram üretim hizmeti yapmak üzere havalimanı/havaalanı işletmecisinden izin alınmasına rağmen yapılacak denetlemelerde, uygunluk belgesi almayan kuruluşun ikram üretimi, uygunluk belgesi alınmaya kadar durdurulur.

5) Havalimanı/havaalanı sınırları içinde ve dışında yapılan ikram üretiminin uluslararası standartlara ve

sağlık şartlarına uygunluğunun sorumluluğu ikramı alan hava taşıyıcısı ile ikram üretimini yapan kuruluşa aittir.

6) Havalimanı/havaalanı sınırları içinde ikram üretim tesislerinin kurulmasına, mevcut tesisler ve yer imkânları göz önüne alınarak havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından izin verilir. İkram üretim hizmeti izne tabi olmakla beraber bu hizmet için çalışma ruhsatı alınması zorunlu değildir.

7) Hava araçlarına verilen ikram üretimi için ikram üretim hizmetini yapan kuruluş tarafından havalimanı/havaalanı işletmecisine, hizmet yapabilme hakkı karşılığı olarak ödenecek ücret, havalimanı/havaalanı işletmecisi ile ikram üretim kuruluşu arasında sözleşmeyle tespit edilir.

8) Tepsî başına alınacak ücret havaalanı işletmecisi tarafından, kendi mevzuatındaki usul ile belirlenir.

9) Hava araçlarına verilen ikramlarda verilecek yemek, meşrubat ve benzeri bedeli olarak alınacak ücret, ikramı veren kuruluş ile alan kuruluş arasındaki anlaşmaya tabidir.

Özel yetkiler

MADDE 11 – (1) 7, 8 ve 9 uncu maddelerde belirtilen genel yetkiler dışında kalan özel yetkiler aşağıda düzenlenmiştir:

a) Yabancı hava taşıyıcılarınca talep edilen ve yer hizmetleri kuruluşları ile yerli hava taşıyıcılarınca yapılamayan hizmetler, çalışma ruhsatına sahip diğer yabancı hava taşıyıcılarınca yapılabilir. Bu yetkinin kullanımı için havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi ile Genel Müdürlükten izin alınması zorunludur.

b) Hava taşıyıcılarının sefer yaptıkları havalimanlarında/havaalanlarında, talep edecekleri yer hizmetlerini yapacak yer hizmetleri kuruluşu bulunmaması veya yer hizmetleri kuruluşunun talep edilen hizmet türlerinden herhangi birini yapamaması halinde, hava taşıyıcılarının hizmetlerini yapmaya yerli hava taşıyıcıları yetkilidir.

c) **(Değişik:RG-23/8/2022-31932)** Havalimanının/havaalanının çevresindeki iller ve ilçeler, şehir merkezleri, şehir terminali ve/veya terminalleri ile havalimanının/havaalanının kara tarafı arasındaki gidiş ve geliş taşıma işletmeciliği, bu konuda talepte bulunan gerçek ve/veya tüzel kişiler tarafından Bakanlıktan onay alınması kaydıyla yapılabilir. Ancak ilgili mevzuatına göre yetkilendirilen ve havalimanının/havaalanının bulunduğu şehir merkezinden havalimanı/havaalanı kara tarafı sınırlarına kadar toplu taşıma hizmeti verecek kuruluşlar bu Yönetmelik gerekliliklerinin dışındadır.

ç) Apronda yolcu taşımacılığı hizmeti, yer hizmetleri kuruluşları ve yerli hava taşıyıcıları tarafından yapılır. Bu hizmetin düzenlenmesi ve hangi havalimanlarında/havaalanlarında, hangi kuruluşlarca, hangi süre için yapılacağı hususu havalimanı/havaalanı işletmecisinin yetkisindedir.

d) **(Değişik:RG-14/6/2022-31866)** Yol gösterme (follow-me) hizmeti, hava taşıyıcılarının isteği olması halinde havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından verilir.

e) Yolcu köprüsü bulunan havalimanlarında/havaalanlarında, yolcu köprüsüne park eden uçakların 400 Hz enerji/su/PCA hizmetlerini köprüden alması zorunludur. Zorunlu hallerde bu hizmetler, yer hizmetleri kuruluşlarından harici olarak temin edilebilir.

f) 9 uncu maddede belirtilen yer hizmetlerini kendileri için yapan yabancı hava taşıyıcıları aynı şirket adı altında ve aynı havalimanında/havaalanında yapacakları tarifersiz seferlerine de ruhsatlarında belirtilen yer hizmetlerini verebilirler.

g) Ramp veya kargo ve posta hizmeti için **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, B veya D grubu çalışma ruhsatı bulunan kuruluşlar, Genel Müdürlükten önceden izin alarak ve aralarında anlaşma yapmak kaydıyla;

1) Ramp hizmeti detaylarında yer alan, yükleme ve boşaltma hizmetinde,

2) Ramp hizmeti detaylarında yer alan, uçak içi temizlik hizmetinde,

3) Kargo ve posta hizmetinde,

4) Mevcut hizmete yönelik olarak PAT alanlarında şoför ve operatörlük hizmetinde,

yer alan işçilik hizmetlerini ve münhasıran bu işçilik hizmetlerinin sevk ve idaresi, konusunda uzmanlaşmış A veya C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlara yaptırılır. Bu durumda verilecek hizmetle ilgili her türlü sorumluluk, A veya C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşa aittir. Hizmeti yaptıran ruhsat sahibi kuruluşun sorumluluğu devam eder.

ğ) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, B veya D grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlarla anlaşma yapmak koşuluyla, Sağlık Bakanlığından ruhsat almış olan veya 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş olan sağlık kuruluşları, terminal içerisindeki veya PAT sahalarındaki engelli ve hareket kabiliyeti kısıtlı yolculara araç, gereç ve teçhizat kullanılarak verilen özel hizmetlerin tamamını veya bir kısmını verebilirler. Terminal içerisinde ve apronda engelli ve hareket kabiliyeti kısıtlı yolcu taşımacılığı hizmetleri ve içeriği **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, B veya D grubu çalışma ruhsatı sahibi kuruluşlarla

yapılan sözleşmede tanımlanır. Bu durum hizmeti yaptıran ruhsat sahibi kuruluşun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

h) (Mülga:RG-28/8/2018-30519)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çalışma Ruhsatı ile İlgili İşlemler**

Ön izin

MADDE 12 – (1) Ön izin ile ilgili işlemler aşağıda belirtilmiştir:

a) Ön izin, çalışma ruhsatı verilmesi için bir taahhüt mahiyeti taşımaz. Bu izin talep edilen bütün hazırlıkların tamamlanması ve belgelenmesi halinde, çalışma ruhsatının verilebileceğini öngören bir belgedir. Ön izin ile hizmet verilemez.

b) Çalışma ruhsatı alınmasına ilişkin bu Yönetmelik ile belirlenen şartlar bir işletmenin yer hizmeti verebilmesi için gerekli asgari şartlardır.

c) Ön izin alınmadan bu şartları veya daha fazlasını sağlamak, kuruluşu havalimanlarında/havaalanlarında yer hizmetleri yapmak için ön izin ya da çalışma ruhsatı verilmesi yönünde hak sahibi kılmaz.

ç) Yer hizmetleri yapmak üzere ön izin veya çalışma ruhsatı verilmesinde;

1) Havalimanlarının/havaalanlarının PAT alanları,

2) Araç trafiği bakımından kapasitesi,

3) Atölyeler ve araç park sahaları için yer tahsis imkânları,

4) Havalimanlarının/havaalanlarının fiziki yapısı ile mevcut ve gelecekteki öngörülen pazar durumu,

5) İlave kapasite ihtiyacı,

gibi kriterler dikkate alınarak havalimanı/havaalanı işletmecisinden ön izin görüş yazısı alınır.

d) Ramp hizmeti için A grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşu bulunan havalimanlarında/havaalanlarında A veya B grubu ramp hizmeti çalışma ruhsatına ilişkin ön izin talepleri, bu iş için Genel Müdürlük onayı ile oluşturulan ve bir başkan ile dört üyeden oluşan inceleme komisyonunca incelenir. Komisyon kararları çoğunluk esasına göre alınır. Her üyenin bir oy hakkı vardır. Ön izin verilmesi kararı Genel Müdürlük onayı ile yürürlüğe girer. İnceleme komisyonunun başkanı ve iki üyesi Genel Müdürlük, iki üyesi havalimanı/havaalanı işletmecisi uzman personelinden oluşturulur.

e) Toplam yıllık yolcu trafiği;

1) Bir milyona kadar olan havalimanlarında/havaalanlarında en fazla iki yer hizmet kuruluşuna,

2) İki milyona kadar olan havalimanlarında/havaalanlarında en fazla üç yer hizmet kuruluşuna,

3) İki milyonu aşan havalimanlarında/havaalanlarında ise, her iki milyonluk yolcu artışından sonra, ilave bir yer hizmetleri kuruluşuna,

bu Yönetmelikte istenen diğer koşulları da sağlaması halinde A grubu çalışma ruhsatı için ön izin veya çalışma ruhsatı verilebilir.

f) Genel Müdürlük tarafından verilecek ön izinler, veriliş tarihinden itibaren bir yıl geçerlidir.

g) Ön izin verilen kuruluş, Genel Müdürlük tarafından kabul görülecek mücbir sebeplerden dolayı, ön izin süresi içerisinde gerekli hazırlıkları tamamlayamamış ise bir defaya mahsus olmak üzere ön izin süresi en fazla bir yıl daha uzatılabilir.

ğ) Çalışma ruhsatı almak için yer hizmetleri kuruluşlarının, aşağıda yazılı belgelerle Genel Müdürlüğe müracaat ederek ön izin almaları gereklidir. Ön izin havalimanı/havaalanı işletmecisinin görüşüne istinaden Genel Müdürlük tarafından verilir. Ön izin talebi, Genel Müdürlük tarafından en fazla **(Değişik ibare:RG-14/6/2022-31866)** kırk beş gün içinde incelenir. İncelenecek olan belgeler aşağıda sayılmıştır:

1) Tasarlanan işletme teşkilatı,

2) Öngörülen sermaye ve yapısı,

3) Kurucu üyelerin isimleri,

4) Hizmet verilmesi planlanan havalimanları/havaalanları ve verilecek hizmet türleri,

5) Kullanılacak araç, gereç ve teçhizatın listesi ve bunların temin edilme şekilleri,

6) Ön fizibilite raporu,

7) Kuruluşun veya ortaklarının ticari faaliyetlerinden dolayı devlete vergi veya sigorta pirim borcunun olmadığını gösteren resmi belgeler,

8) Tüzel kişiliklerin kurucu ortakları ve tüzel kişiliği temsile yetkili yöneticilerinin 2920 sayılı Kanunun 18 inci maddesinde belirtilen suçlardan dolayı mahkûm edilmiş olmadığına ilişkin Cumhuriyet başsavcılıklarından

alınacak arşiv kayıtlı adli sicil belgesi,

9) Kuruluşun, çalışma ruhsatı aldıktan sonra yer hizmetlerinden elde edeceği gelirler ve 7 nci maddede belirtilen teminat mektubu dikkate alınmaksızın en az üç aylık personel, kira, yakıt, sigorta ve benzeri giderlerini hangi kaynaklardan karşılayabileceğini gösterir belgeye dayalı taahhütname,

10) Kurucu ortakların başka ticari kuruluşlardaki ticari bağlantıları ve bu kuruluşların ticari faaliyetleri hakkında detaylı bilgi. Şirket ortağı ise; hisse oranı, sermaye oranı, şirketi temsil ve ilzam yetkisinin bulunup bulunmadığı, ortak olunan şirketin en son bilançosu ve gelir gider tablosu,

11) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171) A veya D grubu** çalışma ruhsatı alacak kuruluşlar için en az iki bankadan kredibilitelerini gösterir referans mektubu,

12) Kuruluşu temsil ve ilzam yetkisi bulunan şahısların isim listesi ve **(Değişik ibare:RG-17/4/2022-31812) yetkili olduklarını gösterir sicil tasdiknamesi** ile şirket ve kurucu ortakların tebligata esas adres beyanları ile ikametgâh adresi beyanları,

13) Bu fıkranın (ç) bendinde belirtilen kriterler çerçevesinde havalimanı/havaalanı işletmecisinden alınacak ön izin görüş yazısı.

(2) Hava taşıyıcıları için birinci fıkranın (ğ) bendinin (2), (3), (8), (9), (10) ve (11) numaralı alt bentlerinde öngörülen şartlar aranmaz.

Çalışma ruhsatı

MADDE 13 – (1) Çalışma ruhsatı alacak yer hizmetleri kuruluşları, yer hizmetleri yapacakları her havalimanı/havaalanı ve her bir hizmet türü için ayrı bir çalışma ruhsatı almak zorundadırlar. Ancak, temsil hizmeti için alınacak çalışma ruhsatı sivil trafiğe açık tüm havalimanları/havaalanları için geçerlidir.

(2) Havalimanı/havaalanı işletmecisi yer hizmetleri yapmak isteyen ve ön izin almış olanların çalışma ruhsat taleplerini inceleyerek inceleme sonucunu ve görüşünü Genel Müdürlüğe sunar. Genel Müdürlük tarafından talep, otuz gün içerisinde değerlendirilir ve onaylananlar havaalanı işletmecisine bildirilir. DHMİ tarafından işletilen havaalanlarında DHMİ tarafından çalışma ruhsatı tanzim edilerek verilir ve sonucu Genel Müdürlüğe bildirir. Diğer havaalanlarında Genel Müdürlük tarafından çalışma ruhsatı düzenlenir.

(3) DHMİ tarafından işletilen havaalanlarında çalışma ruhsatı geçerlilik süresi içerisinde ruhsatın iptalinin istenmesi/gerekmesi halinde, DHMİ tarafından çalışma ruhsatı iptal edilerek Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

(4) DHMİ tarafından işletilmeyen havalimanlarında/havaalanlarında ise çalışma ruhsatı ile ilgili işlemler Genel Müdürlük yetkisindedir. Mülkiyeti DHMİ’de olan ve yap işlet devret/kiralama yolu ile işletilen havalimanlarında/havaalanlarında, yer hizmetleri çalışma ruhsatları ile ilgili işlemler DHMİ tarafından işletilen havalimanlarındaki/havaalanlarındaki gibi yapılır.

(5) Bu Yönetmelik kapsamında çalışma ruhsatı alacak yer hizmetleri kuruluşlarının, tüzel kişilik statüsünde olmaları zorunludur.

(6) Uluslararası seferlere açık havalimanlarında/havaalanlarında, dış hat seferlerine yer hizmetleri yapmak için çalışma ruhsatı alacak olan yer hizmetleri kuruluşları, yapılacak her hizmet türü için ayrı bir dış hat çalışma ruhsatı almak zorundadır.

(7) İç hat seferleri için havalimanlarında/havaalanlarında yer hizmetleri yapmak için çalışma ruhsatı alacak olan yer hizmetleri kuruluşları, yapılacak her hizmet türü için ayrı bir iç hat çalışma ruhsatı almak zorundadır.

(8) Yer hizmetleri kuruluşları, dış hat seferler için çalışma ruhsatı aldıkları havalimanlarında/havaalanlarında aynı ruhsatla iç hat seferlerine de hizmet verebilirler.

(9) Genel havacılık işletmeciliği yapanlar ile helikopter ve altı ton ve daha aşağı ağırlıktaki hava araçları için kendi yer hizmetlerini yapacak ve hava aracı sayısı üçten az olan hava taşıyıcılarının, bu hizmetleri nedeniyle çalışma ruhsatı almaları zorunlu değildir.

(10) Çalışma ruhsatı ücretleri ile temdit ücretleri çalışma ruhsatını düzenleyen kuruluşa göre, DHMİ veya Genel Müdürlük tarafından her bir hizmet türü için ayrı ayrı belirlenir ve Bakanlık tarafından onaylanır.

(11) Yer hizmetlerinin eğitimli personel ve uygun teçhizatla yürütülmesi kaydıyla, talep edilen hizmetlerle ilgili çalışma ruhsatına sahip kuruluş bulunmayan havalimanlarında/havaalanlarında hava taşıyıcısının talebi, havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi üzerine diğer havalimanlarında/havaalanlarında çalışma ruhsatı olan kuruluşa talep edilen hizmet türünde bir yılı geçmeyecek şekilde Genel Müdürlük tarafından geçici çalışma ruhsatı onayı verilir. Süre bitiminde, geçici çalışma ruhsatı izni, aynı yöntemle uzatılabilir.

Genel şartlar

MADDE 14 – (1) Yer hizmetleri kuruluşlarının bulundurması gerekli en az personel ve teçhizat listeleri ile

uygulama esasları havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenir. Bu Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan talimat, genelge ve yönergeler Genel Müdürlük tarafından onaylanmadan yürürlüğe giremez.

(2) Yer hizmetlerini verecek kuruluşlar aşağıda belirlenen şartları taşır:

a) Havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenen en az teçhizat listesinde yer alan ve özelliği olan teçhizatın, çalışma ruhsatına esas denetimin yapıldığı gün itibarıyla azami beş yaşında (beş yaş dahil) olması zorunludur. Yer hizmetleri kuruluşlarının, çalışma ruhsatı aldıkları havalimanları/havaalanları arasında, teçhizatlarını transfer etmeleri halinde, havalimanı/havaalanı işletmesi tarafından yaş sınırlaması koşulu aranmaz. Yıllık yolcu trafiği 300.000'e kadar olan havalimanlarında/havaalanlarında, en az teçhizat listesinde yer alan ve özelliği olan teçhizatı, çalışma ruhsatına esas denetimde yaş sınırı aranmaz. Söz konusu teçhizatın bakımlı ve kullanılabilir olmasının tespiti yeterlidir.

b) Teçhizatın kullanıma elverişli ve TSE, ISO, CEN veya uluslararası standartların herhangi birine uygun, orijinal imalat olması ve imalatçısından veya yetkili satıcısından alınmış olması zorunludur. Bu hususun yerine getirilip getirilmemiş olduğunun tespitinden havalimanı/havaalanı işletmecisi Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

c) İç hat seferlerinde kendi yer hizmetlerini yapacak yerli hava taşıyıcıları ile bunların yer hizmetlerini yapacak kuruluşların bulunduracakları en az personel ve teçhizat miktarları; havalimanının/havaalanının niteliğine, faaliyetin özelliğine ve hava aracının tipine göre havalimanı/havaalanı işletmecisine tarafından ayrıca belirlenir. Teçhizat için bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hususlar aranır.

ç) Temsil ile gözetim ve yönetim hizmet türleri için;

1) Yer hizmetleri kuruluşu veya hava taşıyıcısı olma veya bu hizmet için üç havalimanında/havaalanında teşkilat kurmaları şartı aranmaz.

2) 7 nci maddede belirtilen yetkiler ile yetkilendirilmiş olan yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları dışındaki kuruluşların gözetim ve yönetim hizmeti verebilmeleri için faaliyete başlanması planlanan tarihten itibaren bir yıl içinde yabancı hava taşıyıcılarına ait, hizmet verdiği veya vereceği tüm havalimanlarında/havaalanlarında toplam 25.000 (yirmibeşbin) tonluk azami kalkış ağırlığı iş hacmine ulaşmış olmaları şartı sağlayacak şekilde hava taşıyıcılarından alınmış niyet mektubu veya bunlarla yapılmış ön anlaşma ya da kati anlaşmaların orijinal kopyaları ve noter tasdikli Türkçe tercümelerini Genel Müdürlüğe sunmaları şartı aranır.

3) Bu hizmeti diğer kuruluşlar için yapacakların çalışma ruhsatı alması şarttır.

4) Bu hizmetleri kendileri dışındaki kuruluşlar için yapanlar, ücretler yönünden yer hizmetleri kuruluşu statüsünde sayılır.

d) Gözetim ve yönetim hizmeti veren kuruluşların havalimanlarındaki/havaalanlarındaki istasyonlarında yönetici olarak görev yapacak personelinin yurt içinde veya yurt dışında, bir yer hizmeti kuruluşunda veya IATA üyesi bir havayolu işletmesinde en az üç yıllık bir iş tecrübesine sahip olarak, bu hizmet ile ilgili yeterli bilgi ve deneyime sahip olması ve mevzuatta istenen eğitimle birlikte Genel Müdürlüğe belgelendirmiş olması şartı aranır.

e) Sadece temsil hizmeti verecek kuruluşların A grubu seyahat acentası belgesi sahibi olmaları zorunludur. Gözetim ve yönetim hizmeti çalışma ruhsatı sahibi kuruluşların, temsil hizmetini de vermek istemeleri halinde, bu kuruluşlar için A grubu seyahat acentası belgesi sahibi olmaları şartı aranmaz.

f) Yer hizmetleri kuruluşları hizmetlerinin devamı süresince bu fıkranın (ç), (d) ve (e) bentlerinde aranan şartları sağlamak ve devam ettirmek zorundadır.

g) Yerli ve yabancı hava taşıyıcılarının kargo kabul edeceği kargo acentelerinin ve yer hizmetleri kuruluşlarının Genel Müdürlükten yetki belgesi alması zorunludur. Hava taşıyıcıları, Genel Müdürlükten yetki belgesi olmayan kargo acentelerinden kargo kabul edemez. Kargo acentelerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile bulundurması gereken uzman personelin nitelikleri Genel Müdürlük tarafından yayımlanan genelgelerle belirlenir.

ğ) **(Ek:RG-28/8/2018-30519)** Uçak Özel Güvenlik Hizmet ve Denetimi veren kuruluşların havaalanlarında görev yapacak özel güvenlik müdürü ve özel güvenlik amirinin, bu hizmeti yurt içinde C grubu uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi ruhsatına sahip bir kuruluş veya yurt dışında benzer havacılık güvenliği alanında hizmet veren bir kuruluştaki en az 3 yıl çalışmış olması ve bunu aldığı eğitimle Genel Müdürlüğe belgelendirmiş olması şartı aranır. Çalıştırılacak tüm personel 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda öngörülen şartlara tabidir.

Çalışma ruhsatı için aranacak belgeler

MADDE 15 – (1) Yer hizmetleri çalışma ruhsatı alınabilmesi için aşağıdaki belgelerin verilmesi zorunludur:

a) Çalışma ruhsatı talebinde bulunanların Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanan ticari unvanı ve adresi,

b) İlgili ticaret odası adı, kayıtlı olunan grup, kayıt tarihi ve numarası,

c) Tasarlanan organizasyon şeması,

ç) Ödenmiş sermaye teşvik belgesi,

d) Tüzel kişilerinin kurucu ortakları ile yöneticilerin ad ve adresleri,

e) Ön izin belgesi,

f) Hizmet yapılacak havalimanları/havaalanları ve verilecek hizmet türleri,

g) Bu hizmetlerde çalıştırılacak personel miktarı ve yer hizmetleri konusunda verilen ve verilecek olan hizmet içi eğitim programı,

ğ) Havalimanında/havaalanında görev yapacak personel için, Genel Müdürlükten alınacak ön izin belgesine dayanarak havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından verilen kimlik kartının kendi kuruluşlarınca tasdikli kopyası,

h) Kullanılacak araç, gereç ve teçhizat listeleri ile bunların kuruluşa ait olduğunu gösteren belgelerin tasdikli suretleri ve özelliği olan teçhizatın, imalatçısından veya yetkili satıcısından alınmış olduğunun belirlenmesi bakımından, imalatçı veya yetkili satıcının bu mallar ile ilgili imalatçı veya ihracatçı veya yetkili satıcı olduğuna dair ilgili ülke ticaret odasından alınmış belgeler veya bu belgelerin ilgili ülkelerdeki Türk elçilikleri veya konsoloslukları tarafından tasdikli suretleri ve teçhizat finansal kiralama yolu ile edinilmiş ise Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından onaylanmış finansal kiralama sözleşmeleri, **(Mülga ibare:RG-23/8/2022-31932)**

ı) Hava araçları bakım personeli, uçuş operasyon personeli, ramp kontrolörü, dispeçer, yük kontrol, haberleşme, balast personeli, şoför ve benzeri gibi personelin lisans, sertifika veya ehliyetlerinin sureti,

i) 19 uncu maddenin birinci fıkrasının (I) bendinde belirtilen netice zararları mali mesuliyet sigortası poliçesi,

j) Gözetim ve yönetim çalışma ruhsatı için 14 üncü maddenin ikinci fıkrasının (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen belgeler,

k) Sadece temsil hizmeti çalışma ruhsatı için müracaatta bulunanlar için A grubu seyahat acentalığı belgesi,

l) 7 nci maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen banka teminat mektubu,

m) Havalimanı/havaalanı işletmecisi ile kuruluş arasında imzalanan hizmet sözleşmesi.

n) **(Ek:RG-28/8/2018-30519)** Uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi için müracaatta bulunacak kuruluşlardan 14 üncü maddenin ikinci fıkrasının (ğ) bendinde bahsedilen personel için istenen kanıtlayıcı belgeler.

o) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Havalimanı/havaalanı işletmecisinin çalışma ruhsatına esas denetimine ilişkin personel ve teçhizat tutanağı.

(2) Hava taşıyıcılarından birinci fıkranın (a), (b), (ç) ve (d) bentlerinde öngörülen şartlar aranmaz.

Çalışma ruhsatlarının geçerlilik süresi

MADDE 16 – (1) İç/dış hat çalışma ruhsatlarının geçerlilik süresi iki yıldır.

Anlaşmalar

MADDE 17 – (1) Yer hizmetleri kuruluşları ile düzenli ticari yolcu ve yük taşımacılığı yapan hava taşıyıcıları arasında standart yer hizmetleri anlaşmaları yapılır. Yapılan anlaşmalarda aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Birbirini izleyen iki ay içerisinde dört seferden fazla planlanan uçuşlar düzenli sefer sayılır.

b) Herhangi bir tarifeye bağlı olmaksızın münferiden gelen hava araçlarına verilecek yer hizmetleri için anlaşma yapılması şartı aranmaz.

c) Anlaşmaların onay için havalimanı/havaalanı işletmecisine gönderilmesi zorunludur. Ticari yolcu ve yük taşımacılığı yapan havayolu kuruluşları için anlaşma yapılma şartı aranır. Genel havacılık, hava taksi işletmeciliği ile helikopter uçuşları için anlaşmaların onaylanmak üzere havalimanı/havaalanı işletmecisine gönderilmesi gerekmez.

ç) Yapılacak standart yer hizmetleri anlaşması, IATA tarafından yayınlanan standart anlaşmaya uygun olarak düzenlenir.

d) Havalimanı/havaalanı işletmecisi hava araçları ve yolculara verilen hizmetlerin aksamadan ve düzenli yürütülebilmesi için anlaşmalarda ilave hükümlerin yer almasını isteyebilir.

e) Yer hizmetleri kuruluşunun elinde olmayan ve havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından kabul görülecek mücbir sebeplerden dolayı hizmet yapamaz duruma düşmeleri halinde, hava taşıyıcılarına olan yükümlülüklerini yerine getirememiş olan yer hizmetleri kuruluşları ile yapılan anlaşma fesih ihbarları havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından dikkate alınmaz. Bu fesih ihbarlarına bağlı olarak başka bir yer hizmetleri kuruluşu ile akdedilen anlaşmalar da havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından onaylanmaz.

f) İptal edilen anlaşmaların havalimanı/havaalanı işletmecisine bildirilmesi zorunludur.

g) **(Ek:RG-25/4/2023-32171)** Temsil hizmetini kapsayan standart yer hizmetleri anlaşmaları sivil trafiğe açık tüm havalimanlarında/havaalanlarında geçerli olacak şekilde düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Uygulanacak Esas ve Usuller

Genel esaslar

MADDE 18 – (1) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları aşağıdaki esaslara uymak zorundadırlar:

a) Hava taşıyıcıları iç ve dış hat seferleri için 5 inci maddede belirtilen hizmetlerden ramp, kargo ve posta, yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme hizmetlerini yapmak veya yaptırmak zorundadır.

b) Verilmekte olan yer hizmetlerinin aksatılmaması ve geçici olmak kaydıyla;

1) Havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenen en az personel ve teçhizat listesine ilave olarak hizmet araç, gereç ve personelinin havalimanı/havaalanı işletmecisinden veya çalışma ruhsatına sahip diğer bir yer hizmetleri kuruluşundan kiralama şekli ile temini mümkündür.

2) Yer hizmet kuruluşları yetkili oldukları hizmetlerde kullanacakları araç gereç ve teçhizatları, kendi mülkiyetinde veya finansal kiralama yöntemiyle ya da bunun dışında bir kiralama yöntemiyle temin edebilirler. Ancak finansal kiralama dışında bir yöntemle kiralama yapılması durumunda; sözleşme süresi en az iki yıl olması, sözleşmenin bir suretinin havalimanı/havaalanı işletmecisine verilmesi zorunludur.

3) Binek araç hariç, yer hizmetlerinde kullanılan araçlar havalimanının/havaalanının hava tarafı dışında kullanılmaz. Bu araçlar; bakım, onarım, yakıt ikmali ve benzer zorunlu nedenlerden dolayı hava tarafı dışına çıkar.

c) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları, verdikleri yer hizmetlerine kendi çalışma saatleri dışında ihtiyaç duyulması halinde, havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yapılacak çağrı üzerine bu hizmetleri üstlenmek zorundadırlar.

ç) Tarifeli iniş kalkış saatlerindeki resmi müdahaleler dışındaki gecikmelerde, yolcuların havalimanı/havaalanı içindeki ve dışındaki ikram ve diğer ihtiyaçları için gerekli önlemleri, hava taşıyıcıları alır. Bu husus hava taşıyıcıları ile yer hizmetleri kuruluşları arasındaki anlaşmada belirlenir.

d) Yer hizmetleri kuruluşları hizmet sunuşunu ilgili olmayan başka şartlara bağlayamazlar.

e) Havalimanlarında/havaalanlarında yer hizmeti yapan **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** A, B, C veya D grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşları ile havalimanlarının/havaalanlarının işletmeciliğini yürüten havalimanı/havaalanı işletmecisi arasında standart bir hizmet sözleşmesinin imzalanması zorunludur. Hizmet sözleşmesi yer hizmeti kuruluşları ile havalimanı/havaalanı işletmecisi arasındaki karşılıklı ilişkiler, hak ve yükümlülükleri ile bu Yönetmelikte belirtilen kural ve kaidelere aykırı davranışların cezai müeyyidelerini düzenler. Hizmet sözleşmeleri, iki yıl sürelidir. Sözleşmenin yenilenmesi veya uzatılması şartları havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenir. Hizmet sözleşmeleri bu Yönetmelik hükümlerine ve ilgili diğer mevzuata aykırı olamaz.

f) Yer hizmetleri kuruluşları 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunla yasaklanan, doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan kuruluşlar arası anlaşmalar ve uyumlu eylemlerde bulunamazlar.

g) Temsil ile gözetim ve yönetim hizmetlerini veren yer hizmetleri kuruluşu standart yer hizmetleri anlaşmasına bağlı olarak hava taşıyıcısının faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri almaktan ve sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğundan sorumludur.

ğ) Bir hava taşıyıcısına yolcu hizmetleri, yük kontrolü ve haberleşme ile ramp hizmetlerini veren yer hizmetleri kuruluşu aynı hava taşıyıcısına gözetim ve yönetim hizmetini veremez. Ancak, gözetim ve yönetim hizmeti çalışma ruhsatı kapsamında, kendileri tarafından verilmeyen uçak özel güvenlik, ikram ve benzeri hizmetlere gözetim ve yönetim hizmeti verebilir.

h) Hava taşıyıcısı uçuş gerçekleştirdiği havalimanında/havaalanında aynı yer hizmeti türü için birden fazla yer hizmetleri kuruluşu ile anlaşma yapamaz.

ı) 11/6/2013 tarihli ve 28674 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Onaylı Hava Aracı Bakım Kuruluşları Yönetmeliği (SHY-145) kapsamında yurt içinde hat bakımı veya komponent bakımı yapmak üzere Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş bakım kuruluşlarının, bu Yönetmelik kapsamında uçak hat bakımıyla ilgili ruhsat almalarına gerek yoktur.

i) **(Ek:RG-28/8/2018-30519)** Ruhsatlarının kapsamında kargo ve posta hizmeti bulunacak şekilde C grubu çalışma ruhsatı başvurusunda bulunacak kurum veya kuruluşların, Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer

Alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik (SHY-33B) kapsamında gümrüklü geçici depolama alanı ve/veya antrepo çalışma ruhsatı almış olmaları ve bu işyerlerinin havalimanında/havaalanında hava tarafı-kara tarafı sınırında, hava tarafına direkt çıkışı olan bir konumda bulunması zorunludur. Bu kuruluşlardan sadece geçici depolama ve/veya antrepo yetkisi olanlar, hazırlanmış olan kargo ve postanın uçağa yüklenmek üzere yer hizmeti kuruluşuna teslim edilmesinden kendileri sorumlu olacaktır. Kargo ve postanın, kargo ve posta hizmeti ruhsatına sahip olan kuruluşlardan alınarak, ramp hizmeti ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarına teslim edilmesi ve uçağa yüklenmesi ile uçaktan boşaltılarak ramp hizmeti ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşları tarafından kargo ve posta hizmeti ruhsatına sahip olan kuruluşlara teslim edilmesi sırasında, hizmetin sorunsuz şekilde yerine getirilmesinden ilgili hava taşıyıcısı sorumludur. Hava taşıyıcısı yer hizmetleri kuruluşlarıyla yapacağı anlaşmalar kapsamında bu konuda her türlü tedbiri almak zorundadır.

Yükümlülükler

MADDE 19 – (1) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcıları aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdürler:

a) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını ve hizmetlerin düzen ve güven içerisinde yürütülmesini sağlamak.

b) Yer hizmetleri ile ilgili olarak Genel Müdürlük ve havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yapılacak uyarıların uygun şekilde gereğini yapmak.

c) Yer hizmetlerinin uluslararası seviyede yapılmasını sağlamak amacıyla;

1) Yeterli niteliklere sahip eğitilmiş yönetici,

2) Yer hizmetleri konusunda uzman personel,

3) Lisanslı teknik yer personeli,

4) Tehlikeli maddelerin taşınması konusunda eğitim görmüş uzman personel,

5) İşçi, şoför ve diğer personeli,

bulundurmak ve personeli geliştirilmeye dönük eğitim programları hazırlamak.

6) Genel Müdürlük tarafından yayımlanan eğitim ile ilgili talimatlara uymak.

ç) Uçağın aşırı yüklenmemesi için her uçuşa ait bir ağırlık ve denge hesabı yapılarak belgeler düzenlemek ve gerekli eğitimi almış personel tarafından imzalandıktan sonra en az üç ay süreyle uçuş dosyasında muhafaza etmek.

d) Havalimanlarında/havaalanlarında görevli personeline hizmet özelliğine uygun, temiz ve bir örnek giyim kuşam sağlamak ve bu giyimin hizmette zorunlu olarak kullanılmasını temin etmek.

e) PAT alanlarında görev yapacak araç ve gereçler için havalimanı/havaalanı işletmecisinden özel Apron Plakası almak ve bu plakaları belirtilen yerlere taktirmek.

f) PAT alanlarında görev yapacak araçlardan özellik arz eden ve havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirtilenlere her yönden görülebilen sarı flaşör taktirmek.

g) Yer hizmetleri için kullanılacak her türlü araç ve gereç üzerine kuruluş adını yazdırmak.

ğ) Araç, gereç ve donatımı tam faal, temiz, bakımlı ve boyalı olarak belirtilen yerlerde düzenli, tertipli bulundurmak ve bunların teknik muayenelerini yılda en az bir defa yapmak veya yaptırmak.

h) Görevli personelin her birine havalimanı/havaalanı işletmecisinden tanıtma kartı almak ve taktirmek.

ı) PAT alanlarında görev yapan araçları ehliyetsiz ve/veya özel sertifikasız personele kullandırmamak.

i) PAT alanlarında araç kullanacak tüm personelin, havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından havalimanı/havaalanı trafik kuralları konusunda açılacak eğitimden geçirilmesini ve eğitimden geçen personele, PAT alanlarında araç kullanma belgesinin verilmesini sağlamak.

j) Özel maksatlı araçları kullanacak personelin, yetkili bir kuruluş veya kendi kuruluşunca verilmiş bir eğitimden geçirilmesini sağlamak.

k) Havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından PAT alanlarında daimi ve geçici park sahaları uygulamaları konusunda çıkarılacak kurallara uymak.

l) Bu Yönetmelik çerçevesinde ruhsat alarak PAT sahalarında araç ve teçhizat kullanan taşıeron firmalar dâhil, bütün yer hizmetleri kuruluşları, yapacakları hizmetler nedeniyle havalimanı/havaalanı tesislerine, hava araçlarına, hizmet araç, gereç ve teçhizatına ve üçüncü şahıslara karşı verecekleri zararı karşılamak için netice zararları mali mesuliyet sigortası yaptırmak zorundadır. Bu sigortanın, her bir kaza başına belirlenecek alt limit miktarı, verilen hizmet türü için aktivitenin niteliği, hacmi ve uluslararası standartlar da göz önünde

bulundurularak havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenir. En az sigorta bedeli havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından her yıl gözden geçirilir.

m) İlgili mevzuat çerçevesinde karşılanması ve uğurlanması gereken kişiler ile bu kişilere ait bagajların terminal binası ile uçak arasındaki ulaşımı ve diğer işlemleri, uçuşu gerçekleştiren hava taşıyıcısı tarafından herhangi bir bedel alınmaksızın yapılır veya anlaşmalı yer hizmetleri kuruluşuna hizmet satın alma yoluyla yaptırılır. Hizmet satın alma yoluyla yapılan işlemlerde de karşılanması ve uğurlanması gereken kişilerden herhangi bir bedel alınmaz.

n) A grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, merkez olarak kullandıkları havalimanında/havaalanında IATA Yer Hizmetleri Emniyet Denetim Programıyla (ISAGO) ilgili gerekli işlemleri tamamlamak ve belgelemek zorundadır. Hizmet verdikleri, yıllık yolcu trafiği beş milyon ve üzeri olan, diğer havalimanlarında/havaalanlarında sistem kurmuş olmaları yeterli olup, belgelendirme zorunluluğu bulunmaz.

o) **(Değişik:RG-14/6/2022-31866)** A grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, kargo ve posta hizmeti için C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, birden fazla havalimanında/havaalanında ikram servis hizmeti için C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, uçuş operasyon çalışma ruhsatına ve en az beş havalimanında/havaalanında **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171)** C grubu temsil, gözetim ve yönetim çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar ve D grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar;

1) Çalışma ruhsatı aldığı her havalimanını/havaalanını kapsayacak şekilde, bir kalite yönetim sistemi kurar, uygular ve sürekliliğini sağlar.

2) Bu sistemi Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilmiş bir belgelendirme kuruluşu tarafından belgelendirir ve faaliyetleri süresince bunu muhafaza eder.

3) Kalite yönetim sisteminden sorumlu bir yönetici belirler ve onaylanmak üzere form 4 belgesi ile birlikte Genel Müdürlüğe sunar. Belirlenecek kalite sorumlusu, A grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, kargo ve posta hizmeti için C grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar ve birden fazla havalimanında/havaalanında ikram servis hizmeti veren **(Ek ibare:RG-25/4/2023-32171)** kuruluşlar ve D grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlarda işletmenin faaliyet alanında en az beş yıl, kalite alanında üç yıl tecrübeye sahip olduğunu belgelendirir. C grubu temsil, gözetim ve yönetim çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşunda ise işletmenin faaliyet alanında en az üç yıl tecrübeye ve kalite alanında eğitime sahip olduğunu belgelendirir.

ö) **(Değişik:RG-14/6/2022-31866)** A grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşu **(Ek ibare:RG-25/4/2023-32171)** , D grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşu ve birden fazla havalimanında/havaalanında ikram servis hizmeti veren kuruluşlar, çalışma ruhsatı aldıkları her havalimanı/havaalanı için bir yönetici personel atamak zorundadır. Atanacak yönetici personelin, kuruluşun faaliyet alanında en az üç yıl iş tecrübesine sahip olması gerekir. Söz konusu personel iş tecrübesi ile yer hizmetlerine yönelik eğitim bilgilerini belgeleyerek, form 4 belgesini onaylatmak üzere Genel Müdürlüğe sunmak zorundadır.

p) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Ulusal ve uluslararası gereklilikleri yerine getiremeyen ve 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına hüküm giymiş olan yöneticinin form 4 yetkisini Genel Müdürlük iptal etmeye yetkilidir. Form 4 onayı olmayan yönetici personel havalimanında/havaalanında görev yapamaz.

r) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Yer hizmetleri kuruluşu;

1) Yer hizmetleri operasyonlarının, teçhizat bakımlarının, personel gerekliliklerinin ve benzeri faaliyetlerin Genel Müdürlük tarafından belirlenen standartlarda sağlanmasından ilgili mevzuat kapsamında Genel Müdürlüğe karşı tam sorumluluğu olan, kuruluş içerisinde sivil havacılık kurallarının öngördüğü tüm birimlere erişim, denetleme ve konusu ile ilgili talimat verme yetkisi bulunan, ihtiyaç duyulan finansal yetki ile donatılmış bir sorumlu müdür atamalıdır.

2) Bünyesine atanan sorumlu müdür kuruluşun sahibi, ortağı veya (1) numaralı alt bentte belirtilen yetkilere sahip genel müdürü/şirket müdürü olmalıdır. Sorumlu müdürün, kuruluş tarafından tanımlanan ilave şartları da yerine getirmek üzere harcama ve işletmeyi bu hususlarda tek başına temsil edecek yetkiye sahip olması gerekir. Sorumlu müdür, kalite ve emniyet sistem yöneticisi görevlerinden birini üstlenemez.

s) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Yer hizmetleri kuruluşunu temsile yetkili en üst makam tarafından form 4 belgesinin onaylatılmak üzere Genel Müdürlüğe sunulması zorunludur. Sorumlu müdür form 4 onayı olmayan kuruluşa çalışma ruhsatı verilmez. Kuruluşun form 4 sahibi yöneticilerinde eksilme olması halinde, kuruluş

tarafından altmış gün içerisinde bu Yönetmelikte belirlenen niteliklere sahip personel atamasının gerçekleştirilmesi ve söz konusu personele ait belgelerle birlikte Genel Müdürlüğe form 4 onayı için başvurulması zorunludur.

Çalışma saatleri

MADDE 20 – (1) Yer hizmetleri kuruluşları ve hava taşıyıcılarının çalışma saatleri aşağıdaki esasa göre düzenlenir:

a) Yer hizmetleri kuruluşları çalışma saatlerini hizmetin gereğine göre kendileri düzenlerler. Ancak, muhtemel ihtiyaçlar ve olağanüstü durumlar dikkate alınarak, havalimanının/havaalanının çalışma saatleri için yetkili ve yeterli sayıda personeli hizmet yerinde bulundururlar.

b) Yer hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapan hava taşıyıcıları çalışma saatlerini uçuş tarifelerine göre gecikmeleri de dikkate alarak kendileri düzenler.

ALTINCI BÖLÜM

Denetleme ve İdari Yaptırımlar

Denetleme

MADDE 21 – (1) Yer hizmetleri kuruluşları bu Yönetmelikte belirtilen hizmetleri Genel Müdürlük ve havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından denetlenir veya denettirilir. Havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yapılan denetimlerde bu Yönetmelikte belirtilen kurallara aykırı davranışlar tespit edilmesi halinde bu Yönetmelikte veya hizmet sözleşmesinde belirlenen yaptırımlar uygulanarak raporlar ivedi olarak Genel Müdürlüğe sunulur. Bir kopyası da denetlenen kuruluşa gönderilir. Genel Müdürlük tarafından yapılan denetimlerde, yer hizmeti veren kuruluşun ulusal ve uluslararası gereklilikleri yerine getirmedığının ve yapılan denetimlerde ortaya çıkan bulguların kapatılmadığının tespiti halinde, 2920 sayılı Kanun, bu Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuatta belirtilen idari yaptırımlar uygulanır veya ruhsat iptal edilir.

İdari yaptırımlar

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara aykırı davranışta bulunan kuruluş ve personele aşağıda açıklanan hükümler uygulanır:

a) Bu Yönetmelikte istenen şartları sağlayarak çalışma ruhsatı alan yer hizmetleri kuruluşunun bu Yönetmelikte istenen şartların tamamını veya bir kısmını kayıp etmesi halinde kuruluşa otuz gün süre verilir. Verilen süre içerisinde gerekli şartları sağlayamaz ise çalışma ruhsatı iptal edilir.

b) Yer hizmetlerinin yapılması sırasında görülen kusur ve eksiklikler ve bu Yönetmelikte yer alan hükümlere aykırı durumlar havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından uçuş güvenliğini tehlikeye düşürücü olarak bulunur ise, eksikliğin söz konusu olduğu faaliyet havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından derhal durdurularak, bu eksikliklerin giderilmesi için kuruluşa en fazla otuz gün olacak şekilde süre verilir ve durum Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirilir. Bu süre içinde gerekli tedbirleri almayan kuruluşun söz konusu hizmet türüne ilişkin çalışma ruhsatı, Genel Müdürlük tarafından askıya alınır. Kuruluşa eksikliklerini gidermesi için otuz gün ilave süre verilir. Bu süre sonunda eksiklikler yine giderilmezse Genel Müdürlük tarafından çalışma ruhsatı iptal edilir.

c) Yer hizmetlerinin yapılması sırasında uçuş güvenliğini tehlikeye sokmayan, ancak, hizmette aksamalara neden olan kusur ve eksiklikler ve bu Yönetmelikte yer alan hükümlere aykırı durumlar hizmeti veren ilgili kuruluş veya hava taşıyıcılarına yazılı olarak bildirilir ve bu eksikliklerin giderilmesi için otuz gün olacak şekilde süre verilerek bunların düzeltilmesi istenir. Bu süre içinde gerekli tedbirleri almayan kuruluşun çalışma ruhsatları otuz gün süre için askıya alınır. Bu süre sonunda, gerekli düzeltici tedbirleri alanlara çalışma ruhsatları geri verilir. Gerekli düzeltici tedbirleri almamış bulunanların bu hizmet türüne ilişkin çalışma ruhsatları iptal edilir. Çalışma ruhsatlarının askıya alınması veya iptal edilmesi ilgili havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi üzerine Genel Müdürlük tarafından yapılır.

ç) Yer hizmetlerinin yapılması sırasında uçuş güvenliğini tehlikeye sokmayan, ancak, havalimanının/havaalanının işletme düzenini bozan, hizmette aksamalara neden olan kusur ve eksiklikler ile havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yayınlanan işletme talimatlarına aykırı davranışlar için havalimanlarında/havaalanlarında hizmet veren kuruluşlar ile havalimanı/havaalanı işletmecisi arasında yapılan hizmet sözleşmelerinde yer alan parasal yaptırımlar uygulanır.

d) Bu Yönetmelikte yer alan kurallara aykırı kişisel davranışta bulunan veya hizmet aksamalarına neden olan personelin tanıtma kartı havalimanı/havaalanı işletmecisi veya Genel Müdürlük tarafından asgari üç gün için geri istenir. Geri istenen tanıtma kartlarının ilgili kuruluşça en geç yirmi dört saat içerisinde havalimanı/havaalanı işletmecisine belge karşılığı teslimi zorunludur. Tanıtma kartları geri alınan personele tanıtma kartları çalıştıkları

kuruluş veya hava taşıyıcılarının başvuruları üzerine havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yürürlüğe konulan tanıtma kartı ücret tarifesinde belirtilen ücret yeniden alınarak geri verilir. Bir takvim yılı içinde toplam olarak üç defa veya yıl limiti olmaksızın toplam beş defa tanıtma kartı geri alınan personele bir daha tanıtma kartı verilmez.

e) Teknik ve trafik muayeneleri zamanında yapılmamış veya eksiklikleri bulunan araç ve gereçlerin tespit edilmesi halinde kuruluşa yazılı bildirimde bulunularak, PAT alanlarında hizmet yapmalarına izin verilmez. Tespit edilmiş eksiklikler giderilmemiş olarak söz konusu araç veya araçların PAT alanlarda hizmet yaptıklarının belirlenmesi halinde bu araçların özel apron plakaları, eksiklikleri giderilinceye kadar geri alınır ve PAT alanlarında hizmet yapmalarına izin verilmez. İlgili kuruluş veya hava taşıyıcısının kusurun giderildiğine dair başvurusu üzerine, gerekli kontroller yapıldıktan sonra havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından yürürlüğe konulan tarifelere göre ilk verilmiş ücreti yeniden alınarak özel apron plakası geri verilir.

f) Trafik ehliyeti ve apronda araç kullanma belgesi bulunmayan hiç kimse PAT alanlarında araç kullanamaz. Aksine davranış tespit edildiğinde hiçbir yazılı ikaza lüzum kalmaksızın yetkisiz araç kullanan personelin tanıtma kartı havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından geri alınır. Tanıtma kartı, ilgili şirketin müracaatı üzerine ilk verilmiş ücreti tahsil edilerek geri verilir. Ancak, söz konusu personelin en az bir ay süreyle apronda görev yapmasına izin verilmez.

g) Uçuş ve can emniyetiyle ilgili konularda tespit edilecek eksiklik ve kusur halinde, havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından derhal Genel Müdürlüğe bildirilir ve havalimanı/havaalanı işletmecisinin teklifi ile Genel Müdürlük tarafından hizmeti veren kuruluş veya hava taşıyıcısının bu hizmet türüne ilişkin çalışma ruhsatı askıya alınır. Yapılacak inceleme sonucunda eksiklik ve kusurun devam etmesi halinde çalışma ruhsatı iptal edilir.

ğ) Bu Yönetmelik kapsamında çalışma ruhsatı alan kuruluşların milli güvenlik ve kamu düzenini zedeleyici davranış ve uygulamalarının tespit edilmesi halinde çalışma ruhsatı iptal edilir. Milli güvenlik ve kamu düzenine aykırı davranışın kuruluşun çalışanlarından kaynaklandığının belirlenmesi halinde, kuruluşa gecikmeksizin yazılı uyarıda bulunulur. Uyarıya rağmen aykırı davranışın sürdürülmesi halinde kuruluşun faaliyeti on beş gün durdurulur, durdurma işleminden sonra aykırılığın devam ettirilmesi veya daha sonra tekrar edilmesi halinde çalışma ruhsatı iptal edilir.

h) Yer hizmetleri kuruluşlarının maliyetin altında ücret uyguladıkları yönünde somut ve belgeye dayalı şikâyet alınması veya havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından şüphe duyulması halinde, ücreti denetlenen kuruluş tarafından ödenmek üzere, havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından bağımsız mali denetleme kuruluşlarına denetleme yaptırılır ve sonucu Genel Müdürlüğe bildirilir.

ı) Yer hizmetleri kuruluşunun, Genel Müdürlüğe yapılacak başvuru ve işlemlerde doğru olmayan bilgi veya belge vermesi, bu Yönetmelik hükümlerine veya hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik Genel Müdürlüğün talimatlarına aykırı davranması halinde Genel Müdürlük tarafından ilgili yer hizmetleri kuruluşu yazılı olarak uyarılır ve ilgili mevzuatta düzenlenen idari para cezası uygulanır. Söz konusu aykırılığın tekrarı halinde Genel Müdürlük onayı ile çalışma ruhsatı doksan gün askıya alınır, söz konusu durumun devam etmesi halinde çalışma ruhsatı iptal edilir.

i) Yer hizmeti veren kuruluşun bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davrandığının tespiti halinde, 2920 sayılı Kanunun 143 üncü maddesi kapsamında idari yaptırımlar uygulanır veya ruhsat iptal edilir.

j) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** Birinci fıkranın (b), (g), (ğ), (ı) ve (i) bentlerinden en az birine göre çalışma ruhsatı iptal edilen yer hizmetleri kuruluşuna, iki yıl süre ile bu Yönetmelik kapsamında çalışma ruhsatı verilmez. Çalışma ruhsatı iptal edilen bu kuruluşun sahibi, ortağı veya temsile yetkili yöneticisi, başka bir yer hizmetleri kuruluşunda tekrar kuruluş sahibi, ortağı veya temsile yetkili yöneticisi olamaz.

k) **(Ek:RG-14/6/2022-31866)** (j) bendinde belirtilen hallerde çalışma ruhsatı iptal edilmiş yer hizmetleri kuruluşunun sahibi, ortağı, temsile yetkili yöneticisi veya form 4 onayı almış sorumlu müdürüne, bir daha form 4 yönetici onayı verilmez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Ücretler

Genel esaslar

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre yer hizmetleri karşılığı alınacak ücretler için aşağıdaki genel esaslar uygulanır:

a) Yer hizmetleri kuruluşlar ile bu Yönetmelikte belirtilen özel durumlarda diğer hava taşıyıcılarının, 5 inci maddede belirtilen hizmet türleri karşılığı alacakları ücretler, hizmeti veren kuruluş ile hizmeti alan kuruluş

arasındaki anlaşma ile belirlenir.

b) Yer hizmetleri kuruluşları 5 inci maddede belirtilen hizmet türleri için yapacakları anlaşmalarda maliyetin altında ücret tespit edemezler.

c) Yer hizmetleri kuruluşlarının iç ve dış hat seferler için hava taşıyıcılarına verecekleri hizmetler karşılığı alacakları ücretler, yolcu uçakları için koltuk sayısına göre, kargo uçakları için azami kalkış ağırlığına göre alınır.

ç) Ücretler, ABD Doları veya konvertible para olarak veya ödemenin yapıldığı günkü Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ABD Doları satış kuru karşılığı Türk Lirası olarak ödenir.

d) Yapılması ve yaptırılması zorunlu olan yer hizmet grupları içerisinde yer alan yer hizmet türlerinden sadece bir kısmı talep edilse bile hizmetin tamamı verilmiş sayılır ve o hizmet grubu için belirtilen ücret alınır.

e) Havalimanlarında/havaalanlarında hizmet veren kuruluşlarda çalışan personele verilecek tanıtma kartlarından alınacak ücretler havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenir.

f) Havalimanları/havaalanları PAT alanlarında hizmet yapacak araçlara hizmet yapabilmeleri için verilen araç özel apron plakalarından alınacak ücretler havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenir.

g) Uluslararası sefer yapan hava araçlarına yer hizmeti veren;

1) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171) A, B, C veya D** grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşları,

2) Uluslararası sefer düzenleyen ve bu Yönetmelikte izin verilen yer hizmetlerini kendileri için yapan hava taşıyıcıları,

3) Bu Yönetmelikte izin verilen özel durumlarda yer hizmetlerini bir diğer hava taşıyıcısı için yapan hava taşıyıcıları,

5 inci maddede belirtilen her bir hizmet türü için, uçak tipi ve koltuk sayılarına göre sınıflandırılacak her bir uçak için, havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından belirlenecek ücretleri hizmet yapabilme hakkı karşılığı olarak havalimanı/havaalanı işletmecisine öderler.

ğ) Havayolu taşıyıcılarının; temsil, gözetim ve yönetim, uçak özel güvenlik hizmet denetimi, uçuş operasyon, uçak hat bakım ve yük kontrolü ve haberleşme hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını çalışma ruhsatı olarak kendi uçaklarına yapmaları halinde, bu hizmetler için havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından, hizmet yapabilme hakkı karşılığı ücret alınmaz.

h) İç hat seferleri için yapılacak yer hizmetleri karşılığında, havalimanı/havaalanı işletmecisine bu ücret ödenmez.

ı) Türk tescilli hava araçlarının yabancı ülkelere yaptıkları seferlerde, Türkiye’de ücrete tabi olmayan bir hizmet türü için ücret alınması halinde, bu ülkelerin hava taşıyıcılarına ülkemiz havalimanlarında/havaalanlarında benzer uygulama DHMİ tarafından yapılabilir. Aynı şekilde, Türkiye’de yabancı hava taşıyıcılarına tanınan yer hizmetleri yapma yetkilerinden, yabancı ülkelere yerli hava taşıyıcılarımıza benzer yetkileri tanımayan ülkelerin hava taşıyıcılarına benzer uygulama yapılabilir.

i) Uçaklara verilen ikramlarda verilecek yemek, meşrubat ve benzeri için alınacak ücret, ikramı veren kuruluş ile alan kuruluş arasındaki anlaşmaya tabidir.

j) **(Değişik ibare:RG-25/4/2023-32171) A, B, C veya D** grubu çalışma ruhsatına sahip yer hizmetleri kuruluşlarının havalimanı/havaalanı işletmecisine ödeyecekleri hizmet yapabilme hakkı karşılıkları havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından denetlenir.

k) Havalimanı/havaalanı işletmecisinin gerekli görmesi halinde, ücreti denetlenen kuruluş tarafından ödenmek üzere, denetleme, özel mali denetleme kuruluşuna yaptırılır.

Müşterek hükümler

MADDE 24 – (1) Ücret tarifelerinin uygulanmasında esas alınacak müşterek hükümler aşağıda belirtilmiştir:

a) Doğal afet ve benzeri nedenlerle ülkemize yardım malzemesi getiren veya ülkemizden diğer ülkelere yardım malzemesi götüren uçakların yer hizmetleri, Bakanlığın talimatı ile havalimanı/havaalanı işletmecisinin koordinatörlüğü ve gözetiminde mevcut yer hizmetleri kuruluşlarınca ücretsiz yapılır.

b) Yerli hava taşıyıcılarından ücretlerin tahakkuku;

1) Yurt içinden kalkıp, yurt içine inişte iç hat tarifesi,

2) Yurt içinden yurt dışına gidişte, yarım dış hat tarifesi,

3) Yurt dışından gelip, yurt içine inişte, yarım dış hat tarifesi,

uygulanır.

(2) Havalimanı/havaalanı işletmecisi tarafından hazırlanacak ücret tarifeleri Bakanlığın onayını almadan ve

en az on beş gün önceden üçüncü şahıslara duyurulmadan yürürlüğe konamaz.

Diğer hizmetler

MADDE 25 – (1) Bu Yönetmelikte yer almayan yer hizmetleri kapsamına giren diğer konulardaki ve/veya istisnai özellik arz eden hava araçları ve hizmetlere ilişkin uygulamalar ile bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan haller Bakanlıkça düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Uyumluluk

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Yer hizmetleri veren kuruluşlar bu Yönetmeliğin yayımından itibaren en geç bir yıl içinde durumlarını bu Yönetmeliğe uygun hale getirirler.

Uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 2 – (Mülga:RG-28/8/2018-30519)

B grubu ulaşım hizmeti geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 3 – (Ek:RG-17/6/2017- 30099)

(1) Mevcut B grubu çalışma ruhsatına sahip kuruluşlar, hizmetlerini bu maddenin yayımından itibaren 31/12/2017 tarihine kadar devam ettirebilirler. Bu tarihten sonra yetkileri geçersiz sayılır ve bir daha bu hizmetle yetkilendirilmezler. Hava taşıyıcısının, ulaşım hizmeti ile ilgili sözleşme imzaladığı firma ile sözleşmesinin bitiminde mevcut ulaşım hizmeti çalışma ruhsatı iptal olur.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 26 – (1) 28/8/1996 tarihli ve 22741 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği (SHY – 22) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 27 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

(1) 14/6/2022 tarihli ve 31866 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile Yönetmeliğin Adı “Havalimanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği (SHY-22)” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 14/6/2022 tarihli ve 31866 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile Yönetmelikte yer alan “havalimanları” ibaresi “havalimanları/havaalanları”, “havalimanı” ibaresi “havalimanı/havaalanı”, “havalimanlarında” ibaresi “havalimanlarında/havaalanlarında”, “havalimanında” ibaresi “havalimanında/havaalanında”, “havalimanlarının” ibaresi “havalimanlarının/havaalanlarının”, “havalimanını” ibaresi “havalimanını/havaalanını”, “havalimanının” ibaresi “havalimanının/havaalanının”, “havalimanlarından” ibaresi “havalimanlarından/havaalanlarından”, “havalimanındaki” ibaresi “havalimanındaki/havaalanındaki”, “havalimanlarındaki” ibaresi “havalimanlarındaki/havaalanlarındaki” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Danıştay Sekizinci Dairesinin 27/4/2022 tarihli ve E.:2019/1318, K.:2022/3147 sayılı Kararı ile bu bent eksik düzenleme nedeniyle iptal edilmiştir.

	Yönetmeliğin Yayınlandığı Resmî Gazete’nin	
	Tarihi	Sayısı
	23/8/2016	29810
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayınlandığı Resmî Gazetelerin	
	Tarihi	Sayısı
1	17/6/2017	30099
2	28/8/2018	30519
3	3/11/2018	30584
4	17/1/2019	30658
5	17/4/2022	31812
6	14/6/2022	31866

7	23/8/2022	31932
8	25/4/2023	32171